

Henning Bang Fuglsang Madsen Sørensen

Den europæiske arrestordre og retten til erstatning for frihedsberøvelse

Henning Bang Fuglsang Madsen Sørensen

Den europæiske arrestordre og retten til erstatning for frihedsberøvelse

1. udgave/1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2015

ISBN 978-87-619-3645-5

Omslag: Torben Lundsted, Korsør

Sats og tryk: Zeuner Grafisk a/s, Odder

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdsfortegnelse

Forord 11

Kapitel 1. Indledning

1. **Afhandlingens tema** 15
2. **Afhandlingens opbygning** 17
3. **Tilvalg og fravalg** 19

Kapitel 2. Erstatning, udlevering og straffeprocess

1. **Indledning** 24
2. **Erstatning for frihedsberøvelse i et historisk perspektiv** 25
 - 2.1. Klassisk erstatningsret 25
 - 2.2. De første lovinitiativer 27
 - 2.3. Retsplejelovens bestemmelser om erstatning for frihedsberøvelse 29
 - 2.4. De principielle hensyn bag retsplejelovens kapitel 93 a 31
3. **Udlevering og politisamarbejde** 32
 - 3.1. Udlevering i det mellemstatslige samarbejde 32
 - 3.2. Udlevering i EU-samarbejdet 35
 - 3.3. Den Europæiske Arrestordre 36
 - 3.3.1. Arrestordrens tilblivelse 36
 - 3.3.2. Arrestordren og erstatning 39
 - 3.4. Principielle overvejelser vedrørende udlevering 42
4. **Er udlevering et straffeprocessuelt indgreb?** 43
5. **Sammenfatning** 55

Kapitel 3. Nationale erstatningsordninger

1. **Indledning** 58
2. **Dansk ret** 59
 - 2.1. Baggrunden for retsplejelovens kapitel 93 a 59
 - 2.2. Erstatning for tort ved frihedsberøvelse i indenlandske sager 67
 - 2.2.1. Retsgrundlaget 67
 - 2.2.2. Nærmere om frihedsberøvelse 69
 - 2.2.2.1. Anholdelse 69
 - 2.2.2.1.1. Anholdelse ved politiets foranstaltning 69
 - 2.2.2.1.2. Civil anholdelse 70
 - 2.2.2.1.3. Frihedsberøvelser udenfor strafferetsplejen 72
 - 2.2.2.1.3.1. Det generelle udgangspunkt for erstatning ved administrative frihedsberøvelser 73

Indholdsfortegnelse

- 2.2.2.1.3.2. Administrative frihedsberøvelser efter politi-
loven 75
- 2.2.2.1.3.3. Tilhold, opholdsforbud og bortvisning 81
- 2.2.2.1.3.4. Administrativ frihedsberøvelse af
udlændinge 83
- 2.2.2.1.3.5. Politifremstilling i Fogedretten 84
- 2.2.2.1.3.6. Indgreb efter straffuldbyrdelsesloven 87
- 2.2.2.1.3.7. Sammenfattende vedrørende erstatning for
frihedsberøvelser udenfor strafferets-
plejen 88
- 2.2.2.1.4. Sammenfattende vedrørende anholdelse og
administrative frihedsberøvelser 90
- 2.2.2.2. Varetægtsfængsling 91
- 2.2.2.2.1. Varetægtsfængsling af efterforskningsmæssige
hensyn 91
- 2.2.2.2.2. Fængsling i surrogat 92
- 2.2.2.2.3. Varetægtsfængsling efter udlændinge-
loven 93
- 2.2.2.2.4. Sammenfattende vedrørende varetægts-
fængsling 95
- 2.2.3. Erstatningsniveaue 96
- 2.2.4. Processuelle forhold 99
- 2.2.5. Sammenfatning 101
- 2.3. Erstatning ved udlevering til eller fra Danmark 103
 - 2.3.1. Indledning 103
 - 2.3.2. Det retlige grundlag for udlevering 104
 - 2.3.2.1. Udlevering fra Danmark til en anden EU-
medlemsstat 104
 - 2.3.2.2. Udlevering fra en anden EU-medlemsstat til
Danmark 107
 - 2.3.3. Erstatning ved udlevering 108
 - 2.3.3.1. Ved udlevering fra Danmark til en anden EU-
medlemsstat 108
 - 2.3.3.2. Erstatning ved udlevering til Danmark 115
- 2.4. Principielle hensyn i dansk ret 118
- 3. Erstatningsdækning i Norge og Sverige 120**
 - 3.1. Indledning 120
 - 3.2. Norsk ret 121
 - 3.2.1. Erstatning i indenlandske straffesager 121
 - 3.2.2. Erstatning i udleveringssager 123
 - 3.2.3. Sammenfatning af norsk ret 126
 - 3.3. Svensk ret 126
 - 3.3.1. Erstatning i indenlandske straffesager 126
 - 3.3.2. Erstatning i udleveringssager 129

- 3.3.2.1. Udlevering fra Sverige til en EU-medlemsstat 129
- 3.3.2.2. Udlevering til Sverige fra en EU-medlemsstat 130
- 3.3.3. Sammenfatning af svensk erstatningsret 131
- 4. **Sammenfatning af nationale retsordninger** 131
- 5. **Erstatning i andre EU-lande** 133
- 6. **Principielle hensyn i nationale erstatningsordninger** 134

Kapitel 4. Internationale erstatningsordninger

- 1. **Indledning** 137
- 2. **EMRK** 137
 - 2.1. Metodiske overvejelser 137
 - 2.2. Jurisdiktion 139
 - 2.3. Retten til frihed og personlig sikkerhed 144
 - 2.3.1. Bestemmelsens indledning 144
 - 2.3.2. Frihedsberøvelse som led i strafforfølgning 148
 - 2.3.3. Frihedsberøvelse som led i udlevering 152
 - 2.3.4. Erstatning for frihedsberøvelse 154
 - 2.4. EU's tiltræden til EMRK 161
 - 2.4.1. Forholdet mellem EU og EMRK forud for EU's tiltræden 161
 - 2.4.2. EU's tiltrædelse til EMRK 169
- 3. **FN's beskyttelse af menneskerettigheder** 171
- 4. **Principielle hensyn i international menneskeret** 173

Kapitel 5. Erstatning efter EU-retten

- 1. **Indledning** 175
- 2. **Erstatningsansvar efter primær EU-ret** 176
 - 2.1. TEUF art. 340(2) 176
 - 2.2. Charteret om Grundlæggende Rettigheder 187
 - 2.2.1. Charterets baggrund 187
 - 2.2.2. Charterets forhold til den europæiske arrestordre 189
 - 2.2.3. Charterets forhold til EMRK 191
 - 2.2.4. Charterets forhold til nationale forfatninger 193
 - 2.2.5. Charterets bestemmelser om erstatning 196
 - 2.3. Unionsborgerskabet 198
 - 2.3.1. Unionsborgerskabets baggrund 198
 - 2.3.2. Unionsborgerskabet i grænseoverskridende sager 202
 - 2.3.3. Unionsborgerskabet og omvendt diskrimination 212
 - 2.4. Sammenfatning af erstatningsansvaret efter primær EU-ret 224

Indholdsfortegnelse

- 3. Erstatningsansvar efter sekundær EU-ret 225**
- 3.1. Indledning 225
- 3.2. Første fase: Et mellemfolkeligt samarbejde mellem suveræne stater 227
 - 3.2.1. Den retlige ramme for samarbejdet i første fase 227
 - 3.2.2. Schengen-konventionens bestemmelser om politisamarbejde 228
 - 3.2.3. Schengen Informations Systemet 230
 - 3.2.4. Erstatning som gensidig retshjælp 231
 - 3.2.5. Erstatningsprincipper i første fase 232
- 3.3. Anden fase: Fra Maastricht til Amsterdam 232
 - 3.3.1. Den retlige ramme for samarbejdet i anden fase 232
 - 3.3.2. MLA-Konventionen 233
 - 3.3.3. Sammenfattende vedrørende fase to 235
- 3.4. Tredje fase: Fra Amsterdam til Lissabon 236
 - 3.4.1. Hvidvaskning, konfiskation og indfrysning 237
 - 3.4.2. Offerets ret til erstatning 240
 - 3.4.3. Civile erstatningssager 243
 - 3.4.3.1. Valg af værneting 243
 - 3.4.3.2. Lovvalg 248
 - 3.4.3.3. Sammenfatning vedrørende civile erstatningssager 250
 - 3.4.4. Prüm-konventionen 251
 - 3.4.5. Erstatningsretlige principper i tredje fase 253
- 3.5. Fjerde fase: Post-Lissabon 254
 - 3.5.1. Den europæiske efterforskningskendelse 254
 - 3.5.2. Beslaglæggelse og konfiskation 256
 - 3.5.3. Erstatningsretlige principper i fjerde fase 257
- 3.6. Sammenfatning af sekundær EU-ret 258

Kapitel 6. Erstatningsretlige principper i udleveringssager

- 1. Indledning 260**
- 2. Eksisterende erstatningsordninger 261**
 - 2.1. Myndighedsprincippet 261
 - 2.2. Stedfortræderprincippet 262
 - 2.3. Rekvirentprincippet 263
 - 2.4. Øvrige principielle betragtninger 264
- 3. Erstatningsretlige modeller 269**
 - 3.1. Principielle betragtninger 269
 - 3.2. Myndighedsprincippet 270
 - 3.3. Stedfortræderprincippet 273
 - 3.3.1. Hjemstaten som stedfortræder 274
 - 3.3.2. En EU-fond som stedfortræder 276

3.4. Rekvirentprincippet 278

4. **Sammenfatning** 279

Dansk og engelsk resume 282

1. **Dansk resume** 282

2. **Summary in English** 284

Afhandlingens foreløbige bedømmelse 288

1. **Indledning** 288

2. **Den foreløbige bedømmelses ordlyd** 289

Kildemateriale 305

Litteraturliste 305

Dansk Ret 312

Norsk Ret 314

Svensk Ret 315

Tysk Ret 315

Britisk Ret 315

EU-Ret 316

Europarådet 319

De Forenede nationer 320

Øvrige Konventioner 321

Hjemmesider 321

Domsregister 322

Stikordsregister 326